

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

IX. De proposito requisito ad confessionem venialium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

non sit admixta aliqua particula minima in aliqua hostia, quæ sit ex alia materia, ut saccharo, vel terra; neque enim Sacerdos id intendit affirmare, intendit tamen loqui de omnibus, & singulis hostiis sibi appositis.

Ex hoc tamen potest esse secunda obiectio contra conclusionem; quia videtur sequi, quod nec in Sacramento Ordinis sit peccatum mortale si aliquis non Baptizatus, v.g. sinat se ordinari: verba enim adhuc non erunt falsa, cum etiam non significant absolute, sed, *Accipe potestatem, quantum est ex me, &c.* Respondetur negando sequelam, quia ibi frustraretur, & irritaretur totum Sacramentum, ut constaret, quod non contingit in casu nostro, in quo absolutio manet valida, & efficax.

Dices saltem quando Episcopus simul ordinat presbiteros, quibus omnibus simul profert verba, iam tunc verba manebunt valida; & vera, & non frustrabuntur, nisi quoad aliquam partem, sicut absolutio in nostro casu. Respondetur, tunc etiam frustrari omnino, quia licet forma dicatur omnibus simul, sit tamen multiplex Sacramentum, & ipsa forma est virtualiter multiplex, perinde omnino ac si diceret, *Accipe tu potestatem, &c.* & *Accipe tu potestatem, &c.* sic de singulis seorsim; in nostro autem casu non est forma multiplex eo modo; neque enim posset Sacerdos dividere absolutionem dicendo, *ego te absolvo à primo peccato, &c.* postea, *ego te absolvo à secundo peccato, &c.* sic de aliis; sed unica forma debet de omnibus absolvere, quia debet vnicuique Sacramentum conferre. Adde in ordinatione non esse illum verborum sensum, quantum est ex me, do tibi potestatem, sed absolute, *do tibi potestatem*; æquivalet enim formæ Græcorum, qui absolute dicunt; *Divina gratia constituit hunc Diaconum, vel Presbyterum, &c.* quare essent falsa, nisi re vera acciperet homo Sacramentum validum. Quod etiam idem posset dici in Eucharistia, esse multiplicem consecrationem indivisibilem sicut in ordinatione, at in absolutione est indivisibilis, & sensus est: Ego quantum est ex me remitto tibi ius, quo Deo acquisitum fuit ex his peccatis, quod totum est verum licet vnum peccatum sit falsum, ut diximus *disp. præced. sect. 3.*

Tertiò obijci potest, quia si non sit gravis irreverentia contra Sacramentum apponendo cum alia materia peccatum aliquod veniale absque dolore; sequitur, nec etiam fieri gravem irreverentiam, apponendo peccatum aliquod mortale falsum, simul cum aliis veris; iam enim apponitur materia valida Sacramenti, & aliunde mendacium illud non videtur grave, cum possit homo absque gravi culpa imponere sibi aliquod peccatum mortale, quod non fecit. Consequens autem est omnino falsum: quia alioquin posset poenitens absque vilo scinipulo excedere in numero peccatorum; & in aliis similibus, ut securus maveret de vero numero, non omisso, cum aliunde non esset periculum grave in excessu falso.

Respondetur negando sequelam. Ratio autem est, quia ex alio capite sit contra reverentiam Sacramenti, quatenus decipitur iudex in re grati, & necessaria; nec enim minus decipitur per confessionem criminis falsi, quam per negationem criminis veri; nec minor occasio datur variandi iudicium, provi in hoc Sacramento requiritur.

Petes an idem dicendum sit de peccato mortali iam confessio, quod de veniali? Respondetur, quod ad præsens attinet, eandem esse rationem, si enim aliquis confiteatur aliqua venialia, de illisque doleat propter specialia motiva, & confiteatur simul aliquod mortale, quod iam in alia confessione di-

rectè fuit remissum per confessionem ipsius, & absolutionem; consequenter dicendum videtur, non esse peccatum grave, etiam si in secunda confessione de illo doleat, dum tamen non habeat de illo complacentiam; quia hæc esset planè mortalis ratione obiecti. Sequela autem probatur, quia Sacramentum adhuc esset validum, cum adesset alia materia cum dolore sufficienti, & aliunde defectus doloris de illo peccato non est obex valori huius sacramenti. Dixi autem quod ad præsens attinet, esse eandem rationem; quia aliud videtur esse in ordine ad mendacium; non enim posset quis absque culpa gravi accusare se in confessione de peccato aliquo mortali falso, etiam si diceret, se iam illud iterum confessum fuisse, licet non sit peccatum mortale accusare se de peccato veniali falso. Per hoc enim non decipitur graviter iudex, sicut per illud, quod quamvis asseratur, ut diximus iam in illa confessione, adhuc tamen videtur subijci huic iudicio, & variat notabiliter iudicium confessarij circa conscientiam poenitentis; non quidem in ordine ad imponendam graviozem poenitentiam (hanc enim prudenter omittit, eo quod in alia confessione sit iam imposita poenitentia condigna pro eodem peccato) sed in ordine ad conceptum, & estimationem de conscientia poenitentis, quod attinet ad culpam præteritam.

Petes iterum, an poenitens dicens aliquod veniale absque dolore efficaci, debeat saltem sub mortali dicere, se non dare hoc peccatum pro materia absolutionis. Respondetur negative: quod credo esse de mente Auctorum omnium nostræ sententiæ. Si enim id diceret poenitens, non daretur locus questionem; neque aliquis negaret, posse poenitentiam cum illa potestati narrare omnia peccata, & defectus suos absque vilo dolore, sicut posset extra confessionem. Quando ergo Auctores dicunt, etiam intra confessionem non esse peccatum grave id facere, loquuntur procul dubio de poenitente, qui dicit illud peccatum, sicut, & alia, atque adeo ex modo dicendi, videtur illud dare pro materia, sicut & reliqua: sufficit ergo, quod poenitens habeat animum non dandi illud pro materia, vel certè animum conditionatum dandi illud pro materia; si potest, scilicet verò si non potest propter defectum dispositionis, vel quidquam aliud, quod aperte videtur ita sentire suar. *infra disp. 22. sect. 10. n. 9.*

SECTIO IX.

De proposito requisito ad confessionem venialium.

Dubitat, an, & quale propositum requiratur in confessione venialium. Negant aliqui, requiri propositum formale, vel virtuale, quia minus requiritur ad remissionem venialis, quam ad remissionem mortalis. Contrarium tamen videtur omnino verum: quia dolor efficax includit propositum virtuale, ut sæpe diximus: si ergo requiritur dolor efficax, & absolutus, ut vidimus, non potest non requiri propositum saltem virtuale. Differt autem à peccato mortali in eo, quod extra Sacramentum minus requiritur ad remissionem venialis. In Sacramento etiam ad remissionem mortalis requiritur propositum non committendi illud, nec aliud quod tamen non exigitur ad remissionem venialis; sufficit enim propositum non committendi eadem peccata; itè nec requiritur propositum adeo strictum vivandi occasiones peccandi venialiter, sicut requiritur

propositum vitandi occasiones peccandi mortaliter; unde facilius possunt absolui; qui relabuntur sæpius in eadem venialia, quàm qui relabuntur in eadem mortalia, vt. bene aduertit P. Coninch in *presenti disp. 2. dub. 14. n. 130.*

128.

Dicunt, possumus detestari vnum peccatum veniale, non detestando etiam implicite aliud, ergo possumus etiã detestari efficaciter peccatum veniale præteritum per vnum dolorem absque detestatione, vel odio efficaci circa peccatum futurum, vnum enim distinguitur ab alio.

Respondetur, negando consequentiam: nam peccatum præteritum, & futurum simile habent eandem omnino malitiam, vt suppono: non possumus autem efficaciter odio habere peccatum præteritum propter talem malitiam, & retinere affectum erga eandem malitiam; hoc enim esset amare, & odio habere idem obiectum, vt supra probauimus, quæ ratio non probat de peccatis diuersis, in quibus reperiuntur diuersæ malitiæ, quarum vnã possumus efficaciter detestari absque odio simili erga aliam diuersam.

129.

Quomodo
possit esse pro-
positum effi-
cax circa ve-
nialia?

Difficultas ergo est, quomodo possit dari tale propositum efficax circa venialia: Nam licet circa vnum, vel aliud veniale, vel circa aliquam speciem possit fieri illud propositum; circa omnia tamen non videtur possibile: sicut enim est impossibile vitare omnia, sic erit impossibile, & stultum proponere vitare omnia; ergo fatendum est absque eiusmodi proposito posse remitti; potest enim homo accusare se de omnibus venialibus, & dolere de illis; ergo absque proposito efficaci potest absolui ab illis omnibus.

Responderi solet, licet impossibile sit vitare totam collectionem venialium; possibile tamen esse vitare singula: Quare sufficit, si pœnitens proponat vitare singula, prout singillatim occurrent; quæ doctrina desumi videtur ex S. Thom. in *presenti q. 87. art. 1. ad primum.*

Hæc tamen solutio difficilis est, vt bene notat Suarez in *comment. illius art. 1.* quia impossibile est, quod pœnitens in confessione proponat efficaciter vitare singula venialia futura, quin proponat vitare collectivè omnia; nam vult vitare hoc, & illud, & sic de aliis, ergo omnia. Posset quidem velle vitare singula disgiunctivè, si diceret, volo vitare illud, si non vitauero alia, & illud, si non vito aliud, & sic de singulis, hoc tamen non esset propositum absolutum de singulis, sed conditionatum, vt constat: absolute autem velle vitare hoc, & illud & illud, est velle vitare omnia; quia si sunt solum decem homines, & ego nunc habeo propositum efficax dandi singulis vnum nummum, habeo certè propositum dandi omnibus singulos nummos, vt constat.

130.

Ideo ipse Suarez ibi *n. 7. & disp. 4. sect. 3. n. 5.* aliter explicat illam distinctionem, & respondet, circa omnia venialia in vniuersum non posse habere propositum illud vniuersale, & efficax, posse tamen haberi propositum faciendi quantum est ex parte nostra, & quantum in nobis fuerit, ad vitanda illa, seu adhibendi omnem diligentiam ad ea vitanda, vel minuenda, quantum humano modo fieri possit: hoc enim propositum sufficit ad hoc, vt in Sacramento remittantur omnia, quæ sunt confessionis materia.

Hæc etiam responsio videtur pati eandem difficultatem, nam vel per hoc, quod est facere, quantum est ex parte nostra ad vitanda peccata, intelligitur facere quicquid possumus potentia etiã physica, vel solum quicquid possumus moraliter. Si dicatur primum, eadem est difficultas de illo propo-

sito, ac de proposito vitandi omnia peccata collectivè: Sicut enim certò scio, me non vitaturum omnia, sic etiam certò scio, me nō facturum quicquid possum physice ad illas vitandas; Nam quoties pecco venialiter, non facio, quod physice saltem tunc poteram ad illud vitandum; quare si non possum habere propositum efficax vitandi omnia, quia impossibile moraliter est omnia vitare: sic nec potero habere propositum efficax faciendi quicquid possum ad vitanda omnia, quia est etiã moraliter impossibile, quod faciam quicquid physice possum ad omnia vitanda, si verò dicatur secundum, & intelligatur solum de proposito faciendi id, quod moraliter possumus contra hoc est, quod illud propositum videtur esse diminutum, nec correspondere ad quantum cum dolore: dolet enim homo de omnibus peccatis venialibus commissis, non solum de iis, quæ moraliter potuit vitare, sed etiam de iis, quæ moraliter necessaria erant in hac fragili hominis conditione; omnia quippe illa potest conseruare, & dare pro materia Sacramenti; ergo de iis omnibus debet habere propositum efficax: alioquin non poterunt omnia illa esse materia absolutionis.

Confirmatur primò, quia si non habet de omnibus illis propositum efficax; ergo nec habet dolorem efficacem de illis omnibus: dolor enim efficax, vt sæpe diximus, includit in se propositum saltem virtuale non repetendi illud peccatum, nam quiescit efficaciter detestatur, & retractat aliquid non potest stante tali detestatione, illud idem amplecti, & velle. Si ergo habetur dolor efficax de omnibus peccatis venialibus etiam de illis, quæ moraliter vitari non poterunt, ibi includitur propositum efficax circa omnia illa; si autem non habetur dolor efficax, iam erit dolor inefficax, seu simplex displicentia, quæ non sufficit ad valorem Sacramenti.

Confirmatur secundò, quia dolor, & propositum quod requiritur ad valorem Sacramenti, debet esse tale, quod non compatiatur secum voluntatem peccandi, vt colligitur ex Trident. *dicta sess. 14. cap. 4.* quod cum proportionem debet verificari in confessione de venialibus, ad quam requiritur talis detestatio, cum qua non possit simul stare affectus, seu voluntas eadem peccata committendi. Si autem solum requireretur propositum faciendi quantum moraliter possum ad vitanda illa peccata; posset stare cum tali proposito voluntas absoluta faciendi aliquid ex illis peccatis.

Primò, quia posset occurrere tunc aliquid ex illis peccatis, quæ moraliter non possent vitari, vel propter surreptionem, vel propter defatigationem, vel quia iam sit homo in fine illius temporis, intra quod necesse est moraliter peccare venialiter, in quo casu stare posset vtrumque simul: scilicet propositum faciendi, quod moraliter possum ad non peccandum, & voluntas peccandi hic & nunc, quando moraliter non possum illud vitare; ergo illud propositum non repugnat secundum se cum voluntate actuali peccandi.

Secundò probatur hoc ipsum, quia hæc voluntates non repugnant inter se ex parte obiecti voliti, voluntas faciendi, quod moraliter possum, & voluntas non faciendi, quod moraliter non possum, se i solum physice, ergo cum illa voluntate faciendi quantum moraliter possum ad non peccandum, possem simul habere voluntatem non faciendi id, quod solum physice possum, sed potius peccandi in iis, in quibus moraliter non potero resistere: hæc autem ipsa voluntas esset iam peccatum veniale. Nam sicut peccatum factum absque potentia morali, sed cum sola physica, est verum peccatum: Sic voluntas faciendi illud erit peccatum; quod tamen

tamen non repugnat ex parte obiecti cum proposito illo faciendi, quod moraliter possum; Ergo hoc propositum non est tale, quale requiritur ad valorem Sacramenti penitentiae, in quo requiritur talis dolor, qui ex obiecto suo, non compatiatur se cum actuali voluntate peccandi.

Ad difficultatem ergo propositam aliter possumus respondere. Et quidem, quando dolor non est vniuersalis de omnibus venialibus, sed de aliquibus, non est difficultas de proposito, quod fieri possit circa illa solum propter specialem eorum malitiam: quando verò dolor est vniuersalis de omnibus, potest etiam esse propositum correspondens tali dolori: quod possumus dupliciter explicare.

Primum, dicendo, quod ille, qui se accusat de multis venialibus, potest aliquando intendere accusare se non de singulis seorsim, sed de collectione illorum: Sicut cum aliquis religiosus accusat se de relaxatione, quam habet circa regularum observantiam, quod passim eas transgreditur, non accusat se de singulis transgressionibus seorsim, sed de collectione illa, seu de negligentia tali, & frequentia transgressionum. Ad hoc autem sufficit dolere de collectione, seu de frequentia, & proponere vitare talem negligentiam, & frequentiam. Sic sufficit dolor de multitudine, & frequentia venialium, ac propositum vitandi illam frequentiam, & multitudinem, potest enim dari pro materia Sacramenti multitudo ipsa, & frequentia, non singula venialia seorsim sumpta. Sicut potest aliquis dare pro materia nimium excessum quem facit in cibo, non singulas bucellas vel partes illius excessus, item potest dare pro materia nimiam distractionem per semel horam in oratione, non singulas partes illius distractionis. Similiter ergo potest aperire frequentiam, & multitudinem nimiam peccatorum venialium, dolendo de tali frequentia, de tanta negligentia, & incuria in custodia sui cordis, absque eo quod doleat de singulis seorsim, aut proponat circa singula, sed solum corrigere suam vitam, & vitare illam negligentiam culpabilem, ac frequentiam peccatorum.

Dices non posse illum solum dolorem de collectione, frequentia, aut multitudine venialium, & propositum praedictum deferre ad hoc Sacramentum, quia ex vi illius doloris non videtur posse remitti aliquod peccatum in particulari: nullum enim peccatum remittitur in hoc Sacramento absque aliquo proposito saltem virtuali illud vitandi: penitens autem in hoc casu habet quidem propositum vitandi illam frequentiam, & multitudinem venialium; non tamen habet propositum vitandi tale mendacium v.g. quod confiteretur, quia non detestatur, nisi frequentiam, & multitudinem: ergo hoc mendacium non poterit remitti in hoc Sacramento, ergo nullum peccatum remittitur; non enim est maior ratio de uno, quam de alio, cum de nullo in particulari doleat, aut proponat, sed de frequentia, & multitudine.

Respondetur, quando penitens solum dolet de frequentia, & multitudine, & circa illam proponit remitti posse ad minus frequentiam, seu multitudinem; hoc est, peccata illa, in quibus fuit illa circumstantia frequentiae, quam odio habet, & detestatur. Quamvis ergo priora peccata non remittantur, remitti tamen poterit posteriora, quae commissa fuerunt cum illa circumstantia frequentiae, quae circumstantia non fuerit in prioribus. Sicut quando aliquis se accusat de distractione longa in oratione, & dolet propter longitudinem, qui de breviori fortasse distractione non curaret: tunc remittitur quidem ad mi-

P. Ioan. de Lugo de Penitentia.

nus quoad illam partem, quae cepit iam distractio habere circumstantiam illam longioris.

Sed contra instabis: ergo qui se accusat de actu malo intenso, de quo dolet propter intensiorem, vel de furto mille nummorum aureorum, de quo dolet propter quantitatem nimiam, non remittitur peccatum illud, quoad gradus singulos intensiōnis v.g. nec quoad furtum singulorum nummorum: quia non dolet formaliter de singulis gradibus seorsim, aut de furto singulorum nummorum seorsim, sed solum de intensiōne, aut magnitudine, & excessu furti. Consequens autem videtur absurdum: quia etiam quoad priores gradus intensiōnis, & quoad acceptationem vnius aurei, fuit peccatum mortale. Si ergo non remittitur, quoad omnes, & singulas partes, non remittitur adaequatè, & totaliter illa culpa.

Respondetur negando sequelam. Nam singulae partes illius actus, vel illius furti participant circumstantiam, & malitiam; quam penitens tunc detestatur: Singuli enim gradus ex similitudine cum aliis habent integrare intensiōnem; & singuli nummi aurei accepti cum aliis constant summam illam ingentem: quare singulorum nummorum acceptio, pro ut fit in tali circumstantia cum aliis, habet malitiam, quam penitens detestatur, & singuli gradus intensiōnis, pro ut sunt in tali circumstantia, quando fiant alij, habent circumstantiam conflandi intensiōnem, propter quam detestabiles sunt a penitente. At verò peccata venialia priora non participant malitiam frequentiae, quando facta fuerunt; ideo ipsa secundum se non videntur detestabilia propter frequentiam, sed sola posteriora, quae habuerunt iam eiusmodi circumstantiam, & peculiarem detestabilitatem.

Secundò potest contingere dolor vniuersalis de venialibus omnibus, qui feratur etiam ad singula seorsim, cum correspondeat etiam proposito vniuersale, quod feratur ad collectionem, & ad singula: non quidem per modum volitionis absolute, quae homo dicat, *volo nunquam peccare venialiter*, sed quae dicat *quantum est in me, volo pro nunc nunquam peccare venialiter*. Scio quidem, me postea pro mea fragilitate defecturum ab hac ipsa voluntate, quam nunc habeo; sed tamen pro nunc volo efficaciter non deficere. Neque enim repugnat, quod aliquis velit, non voluntate absolute, sed efficaci, quantum est de se procurare aliquid, quod scit non futurum. Sic S. Petrus monitus à Christo de sua negatione futura, poterat pro tunc velle efficaciter, & proponere, quantum de se erat, non negare Christum, licet sciret, se postea, defuturum ab eo proposito. Sic etiam dicunt Theologi communiter, non esse contra valorem propositi requisiti ad hoc Sacramentum etiam circa mortalia, quod penitens credat pro sua fragilitate, se non permansturum postea in illo proposito: adhuc enim potest per voluntatem proponere pro tunc efficaciter id, quod indicat non futurum. Denique licet sciant homines, quod in inferno peccabunt, & blasphemabunt Deum, & B. Virginem ex odio in ipsos, posset tamen aliquis nunc dicere: pro nunc ego habeo animum, quantum est ex me; non blasphemandi, nec prosequendi odio Beatam Virginem: scio tamen, me tunc hunc ipsum animum, & hoc propositum mutaturum. Sic ergo poterit habere pro nunc animum, & voluntatem non peccandi vniuersam venialiter, quantum est ex se, licet sciat, id postea non futurum ex eo, quod relicturus sit hunc animum, & hoc propositum, quod nunc habet.

138.

Quando verò dici solet non posse dari voluntatem absolutam circa obiectum impossibile; intelligitur de voluntate omnino absoluta, non de voluntate efficaci, quantum est ex se, enim peccator per contritionem detestatur efficaciter peccata; non quidem volendo absolute, quod non fuerint, sed volendo efficaciter, quantum est ex se, quod non fuissent. Sic possum ego velle volare voluntate non absoluta, sed efficaci, quantum est ex me, & velle ac conari, quantum est ex me mouere saxum, quod meis viribus moueri non possit; quando magis possum simili voluntate velle nunquam peccare venialiter, hæc autem voluntas, licet non sit absoluta, sufficit tamen ad valorem Sacramenti, ad quod solum requiritur voluntas talis quæ expellat voluntatem peccandi: illa verò est talis: Nam cum illa nunquam poterit coniungi voluntas actualis peccandi, sed vel homo non peccabit, vel desisteret ab illa priori voluntate, sicut de memoria nouissimi oritur dicitur Eccl. 7. *Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis*, quia scilicet quandiu ipsa durat non peccat homo. Si cum maiori proprietate cum illa voluntate efficaci non ponitur unquam aliquod peccatum, quare illa expellit propriissime voluntatem peccandi, & sufficit ad valorem Sacramenti.

139.

Denique illud quod S. Thom. d. art. 1. in illa solutione ad primum, dicit, debere esse propositum de vitandis singulis venialibus, non tamen de omnibus, posset intelligi dupliciter. Primo de confessione venialium; propterea communiter fit: non enim confitetur aliquis omnia venialia, sed aliqua; quare licet homo non posset proponere vniuersaliter circa omnia, quia non potest vitare omnia, sufficeret tamen proponere circa aliqua, scilicet, circa illa, quæ confitentur; nam sicut singula potest vitare, sic poterit circa illa proponere absolute in quo differt confessio de venialibus à confessione mortalium, in qua requiritur semper propositum vniuersale vitandi omnia, quod propositum non requiritur ad remissionem venialium; & hoc sufficiebat ad intentum S. Thomæ; nempe posse remitti venialia per pœnitentiam, & requiri actum pœnitentiæ ad eorum remissionem, quidquid sit, an possit esse pœnitentia de omnibus illis, quod non erat necessarium ad soluendum illud argumentum, nec de hoc puncto explicuit suam mentem S. Thomas, nec id definit; quia ille dolor vniuersalis de omnibus venialibus in vniuersum & confessio de illis regulariter non contingit, sed de aliquibus in particulari, quæ pro tunc occurrunt, & magis aggravat conscientiam.

140.

Posset tamen secundò intelligi S. Thomas, etiam si loquatur de confessione omnium, & dolore vniuersali de omnibus venialibus, quod loquatur iuxta primam solutionem nostram supra explicatam: quod scilicet differat à confessione mortalium in eo, quod mortalia possunt omnia vitari, & ideo debet esse propositum vitandi omnia, & singula; de venialibus verò sufficiat propositum vitandi singula, non omnia, hoc est, singula disunctiue, scilicet, hæc, vel illa, ita ut minuatur in futurum eorum numerus. Qui sensus colligi posset ex verbis sequentibus, adiungit enim statim: *debet tamen habere propositum se preparandi ad peccata venialia minuenda: alioquin esset ei periculum deficiendi*; &c. quæ verba indicant, S. Thomam exigere propositum vitandi singula disunctiue; hoc enim sufficit ad propositum minuendi peccata priora, quod propositum exigit S. Thomas, & diximus aliquando sufficere, quando aliquis accusat se de pluribus per modum collectionis, propter malitiam frequentiam. Si autem S. Thomas intelligatur iuxta priorem inter-

pretationem, hæc verba, quæ addit de proposito minuendi peccata venialia, debent intelligi, non ita ut illud propositum requiratur, vel sufficiat, quando homo accusat se de aliquibus venialibus, sed pro materia singula scorsim, sed ita ut loquatur ibi per modum consilij vltissimi in vita spirituali quod scilicet, homo etiam si non doleat, & proponat circa omnia venialia, sed solum circa aliqua, scilicet, circa ea, quæ confitentur, procuret tamen habere propositum circa omnia, minuendi eorum numerum, qui enim non vult proficere, vult deficere, vel certe habet magnū periculum deficiendi.

Hinc inferri potest decisio alterius dubij, an possit esse dolor sufficiens de vno veniali, quin sit etiam virtualiter de aliis eiusdem speciei, v.g. An possim habere dolorem de vno mendacio, absque dolore virtuali de aliis mendaciis, & absque proposito vitandi omne mendaciū. Negant aliqui in vniuersum, eo quod idem motuum debet alia omnia comprehendere. Ex dictis tamen videtur pars affirmas verior. Potest enim reperiri aliqua inæqualitas in differētia numerica huius peccati, ratione cuius moueatur quis ad dolorem specialem de illo. v.g. quia mendacium fuit cum plena aduertentia, sine utilitate, aut causa, sed ex mera leuitate, quæ tamen non faciunt illud differre specie ab aliis mendaciis, quæ dicuntur enim semipelana aduertētia, vel cum aliqua utilitate, aut causa. Itē si quis doleat de furto vnius Iulij propter gravitatem aliquæ materie, quæ non est in minoribus furtis. Poterit ergo dare pro materia confessionis illud mendacium, vel illud furtum leue, de quo dolet propter illam specialem gravitatem, quam habet, cum proposito non committendi aliud simile in futurum, in quo propositum non includuntur alia mendacia, vel furtiva leuia minus grania, licet sint eiusdem speciei: quod etiam sensit Salas in manuscriptis § 87 art. 1. dub. 6.

Restat tamen duo dubia circa confessionem, & dolorem de venialibus. Primum est, quis frequentius contingit, quod pœnitens habet dolorem vniuersalem, qui se extendat, vel ad omnia venialia, vel certe ad omnia venialia talis speciei, v.g. ad omnia mendacia, & accusat se de mendaciis non explicando eorum numerum. Potest ergo dubitari, quid det pro materia Sacramentum omnia mendacia, an aliqua, & cur potius hæc, quam illa, cum ea non determinet? Ad hoc diximus partim supra disp. 9. sect. 3. vbi respondi, de facto remitti omnia, vel fere omnia, quia ex circumstantiis persone, & temporis Confessarius percipit multitudinem illam confusè iuxta consuetudinem similitum personarum. Quod si nullo modo Confessarius id perciperet, remitterentur non omnia, sed aliqua mendacia, v.g. ex illa multitudine, quot per illum consistendi modum possunt intelligi, saltem duo, vel tria; nec ad hoc oportet, quod pœnitens intendat determinatè hæc potius quam illa significare, & dare pro materia, sufficit, quod velit aliquot ex illis dare pro materia, quot, & qualiter per illa verba possunt significari. Sicut si debeas centum nummos, & solvas decem: non oportet, quod determines in debito decem, pro quibus determinare velis soluere: sufficit velle pro decem. Sic qui decem Clericos occiderat, & petit absolutionem Censuræ ob duos Clericos occisos, non determinando quos: absolutus erit, nec à duabus excommunicationibus, & sufficit, si postea petat absolutionem à censura ob octo Clericos occisos, ut intelligatur iam à decem censuris absolutus. Quæ autem ex illa multitudine remittantur: dici potest, vel remitti duo, vel tria priora, quia priora debita censerent primo loco extingui.

tingui: vel certe grauiora, quia penitens censetur velle liberare se quantum potest, & per consequens à debito, quo magis grauiatur. Sicut si debes Petro duo millia aureorum, & soluas mille, censeri velle extinguere debitum, quod magis te grauat: si v.g. pro mille ex illis debebas soluere interesse, & non pro aliis mille, censeri velle soluere pro illis mille, quae magis grauant, quia vis te liberare, quantum potes.

Alterum dubiū esse potest circa eadem peccata venialia, quando penitens confitetur simul mortalia, & venialia, & omnia detestatur ex motiui vniuersali offensae diuinæ, quod ad omnia peccata extenditur: tunc enim si penitens post dolorem, & propositum debitum, ante absolutionem tamen obtentam committat aliquod peccatum veniale, prout frequenter contingit, v.g. aliquem affectum gloriæ vanae, vel habeat aliquem actum internum impatientiae: tunc videtur accedere ad accipiendam absolutionem sine debita dispositione: Nam ille dolor & illud propositum vniuersale, quod prius habuerat videtur iam reuocatum per peccatum veniale nouum, quod illis actibus & eorum motiui opponitur; ergo oportet elicere de nouo alium dolorem & aliud propositum; alioquin absolutio etiā à mortalibus non habebit effectum propter defectum dispositionis debitae. Quod argumentum videtur etiā procedere cum proportionem, quando aliquis confitetur sola venialia, quae detestatur propter motiui vniuersali offensae Dei, vel aliud simile: si enim ante absolutionem admittat aliquod veniale etiam leue, videtur eo ipso reuocari totus dolor, & propositum praecedens. Sicut si aliquis confiteatur sola mortalia de quibus dolet, & circa quae proponit propter motiui vniuersali offensae grauis diuinæ; vel propter metum inferni, aut desiderium beatitudinis; & postea ante absolutionem incidat in nouum peccatum mortale, iam dolor, & propositum praecedens reuocari censetur, & oportet de nouo dolere, & proponere, alioquin accedit absque debita dispositione. Idem ergo dicendum erit, si admittat aliquod veniale, cum nō minus opponatur motiui vniuersali offensae diuinæ offensae noua venialis, quam motiui vniuersali offensae diuinæ grauis, opponatur offensae noua mortalis, & grauis.

Difficultas haec speculatiue loquendo, non parū virget propter exemplum peccati mortalis noui; & idcirco optimum consilium est ad maiorem securitatem, quod penitens doleat seorsim de mortalibus propter grauitatem offensae mortalis, qui dolor ex tali motiui nullo modo reuocatur per peccatū veniale subsequens: item quod doleat seorsim de peccatis venialibus, quae confitetur, vel de aliquibus eorum propter specialem eorum grauitatem, & specialem offensam diuinam, quam continent, cui dolori non opponitur aliud peccatum veniale nouum, quod non participat illam specialem turpitudinem, quam per priorem dolorem penitens detestatus est. Practicè tamen non videtur debere in dubium reuocari valor Sacramenti, etiam si eiusmodi cautela non adhibeatur; quia iniiceret innumeros sempos penitentibus, atque etiam confessariis ipsis propter obligationem admonendi penitentes de obligatione, & necessitate habendi dolorem seorsim ex speciali motiui, vel de illo renouando immediatè ante absolutionem. Vnde ex cōmuni praxi confessionum, & penitentium, quae est optima legum interpres, desumi potest argumentum à posteriori non leue ad dicendum, non ita reuocari dolorem, & propositum in illis casibus per nouum veniale, vt non maneat dispositio sufficiens ad valorem, & effectum Sacramenti.

Rationem verò à priori possumus explicare ex doctrina tradita *supra disp. 5. sect. 4.* vbi diximus, cōtritionem, licet sit vniuersalis de omnibus peccatis; non tamen terminari aequaliter ad ea, omnia, sed inaequaliter iuxta eorum inaequalitatem; ita vt magis detestemur mortalia, quam venialia; magis grauiora, quam leuiora, vel minus grauiora. Si ergo penitens detestatus fuit eodem actu mortalia, & venialia, sed illa magis, quam ista propter maiorem eorum grauitatem, & detestabilitatem: non sequitur, reuocatum fuisse dolorem circa mortalia, ex eo quod admiserit aliquod veniale; quia cum hoc minus detestaretur, quam illa, potuit retineri detestatio illorum etiam deficiente detestatione venialium: quod idem de proposito dicendum est: Sicut enim magis detestamur mortalia, quam venialia, sic magis proponimus circa illa, quam circa ista. Non ergo arguitur defectus propositi circa mortalia ex eo, quod defecerim in proposito circa venialia, quia deficiente quod est minus, non oportet, quod deficiat quod est maius: & licet illud propositum fuerit vnus indiuisibilis actus, est tamen virtualiter multiplex propter obiecta plura ad quae terminatur; & ideo potest mortaliter perseverare quoad aliqua, licet videatur reuocari quoad alia.

Hoc ipsum cum proportionem dici potest, quando penitens confessus est sola venialia: Nam licet ante absolutionem peccet venialiter, non ideo censetur reuocari totus dolor, & propositum praecedens: quia inter ipsa venialia datur inaequalitas, atque ideo per detestationem magis detestamur grauiora, quam leuiora, & magis proponere videmur circa illa, quam circa ista: Non ergo censetur reuocata totaliter detestatio, vel propositum, prout versatur circa omnia: sed ad summum prout versatur circa aequalia illi nouo peccato superuenienti: quare cum possit penitens dare pro materia illa sola, circa quae manet dispositio debita doloris, & propositi non reuocati, non est, cur dicamus Sacramentum esse omnino irritum ob defectum dispositionis debitae.

Dices, hoc ipsum dici posset, quando aliquis dolet de mortalibus solis propter motiui vniuersali offensae grauis Dei, & postea incidit in mortale nouum ante absolutionem: posset enim dici, non esse totaliter reuocatum dolorem, & propositum, quia potest manere moraliter in ordine ad peccata grauiora; magis enim detestamur peccata mortalia grauiora, quam mortalia minus grauiora: non ergo arguitur reuocatio detestationis, aut propositi circa peccata grauiora ex eo, quod defecerit circa aliquod mortale minus graue.

Respondetur, posse quidem perseverare dolorem, & propositum circa peccata grauiora superueniente nouo peccato mortali; id tamen totum non sufficere ad absolutionem obtinendam: quia ad hoc Sacramentum requiritur, vt supra vidimus, propositum vniuersale non peccandi mortaliter, quod propositum non manet superueniente nouo peccato mortali. Est ergo differentia inter propositum circa venialia, & circa mortalia, quod licet vtrumque possit ex parte remanere superueniente nouo peccato: propositum tamen circa aliqua venialia, quod remanet, sufficit ad absolutionem accipiendam à grauioribus; quia potest penitens illa sola dare pro materia, & aliunde non requiritur propositum vniuersale non peccandi venialiter ad hoc Sacramentum: requiritur tamen, quoties homo se accusat de mortali propositum vniuersale non peccandi mortaliter, quod propositum non remanet adueniente nouo peccato mortali.